

Inventarisatie vleermuizen

De Vlinder te Heemskerk

Inventarisatie vleermuizen

De Vlinder te Heemskerk

Auteur P.J.H. van der Linden
N. Hemmers
Opdrachtgever Gemeente Heemskerk
Projectnummer 13.066, concept
Ingen december 2013

foto omslag De Vlinder vanaf de openbare weg

Els & Linde B.V.
Dr. A.R. Holplein 1
4031 MB Ingen
tel: 0344 - 642517
fax: 0344 - 600832
mob: 06 - 27564247
e-mail: vanderlinden@elsenlinde.nl

Inhoud

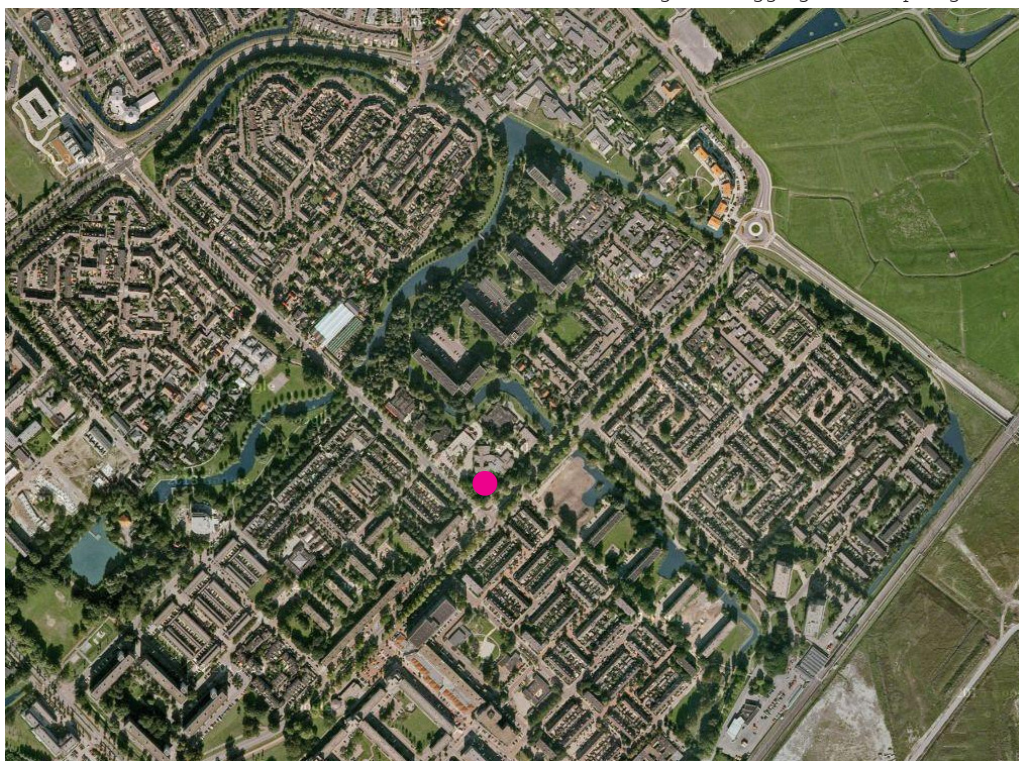
Inleiding	4
Werkwijze	5
Beschrijving	7
Waarnemingen	8
Analyse	12
Conclusie en advies	13
Literatuur	14

Inleiding

Aan de Duitslandlaan 1 te Heemskerk is momenteel de voormalige basisschool 'De Vlinder' gevestigd. De gemeente wil de voormalige basisschool slopen om ruimte te maken voor nieuwe ontwikkelingen. Het gebouw is nu (tijdelijk) in gebruik door verschillende sportclubs en verenigingen. Voor het kunnen realiseren van de gewenste ontwikkelingen wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Onderdeel van die procedure is een onderzoek naar de effecten op beschermde planten en dieren. Het onderzoek is noodzakelijk in het kader van een ruimtelijke procedure voor wijzigingen van de huidige bestemming. In het kader van de Flora -en Faunawet moet geïnventariseerd worden of er sprake is van beschermde soorten die schade ondervinden van het voornemen. Voor deze soorten is een ontheffing ex artikel 75 noodzakelijk, als de soorten schade ondervinden van de geplande ontwikkelingen.

Voor het plangebied is een quick scan ecologie uitgevoerd. De conclusie was dat de aanwezigheid van een vaste verblijfplaats in het gebouw niet is uit te sluiten. Op basis van de quick scan is daarom een afdoende inventarisatie van vleermuizen uitgevoerd. In de onderstaande rapportage worden de resultaten van dat onderzoek besproken.

De globale ligging van het plangebied.

Werkwijze

Het inventariseren van vleermuizen binnen het plangebied is gericht op het vinden van de vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. In de stedelijke omgeving zijn vleermuizen die in gebouwen een verblijfplaats zoeken de belangrijkste soorten. In parken of begraafplaatsen kunnen in sommige gevallen ook vleermuizen worden aangetroffen die in bomen een verblijfplaats hebben. Als vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen worden winterverblijfplaatsen, zomerkolonies, vliegroutes en paarterritoria onderscheiden. In voorkomende gevallen kunnen - voor de soort essentiële - jachtgebieden eveneens als een vaste verblijfplaats gelden.

Voor het zoeken naar de zomerkolonies van vleermuizen, is de periode van mei tot half juli de optimale onderzoektijd. Vleermuizen gebruiken verschillende verblijfplaatsen naast elkaar, terwijl de verblijfplaatsen niet continue gebruikt worden. Voor een afdoend onderzoek zijn daarom verschillende inventarisaties noodzakelijk.

Voor de bouwplannen aan de Vlinder is op 17 juni 2013 en 12 juli 2013 onderzocht of er vleermuizen aanwezig waren in de panden en in de ruime omgeving. De inventarisatie is gericht op verblijfplaatsen van vleermuizen in de panden, op de potentiële aanwezigheid van een vliegroute over de gracht of langs de laanbomen en op foeragerende vleermuizen in de omgeving van het plangebied. Uitgangspunt bij de inventarisatie is het vaststellen van belemmeringen voor de geplande ontwikkeling.

In de bebouwde omgeving zijn de gewone dwergvleermuis (*Pipistrelus pipistrelus*) en de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) de belangrijkste soorten die verwacht kunnen worden. Beide soorten jagen op relatief korte afstand van de verblijfplaats en gebruiken een netwerk van verblijfplaatsen die onderling op relatief korte afstand liggen. Door het gebied rondom het plangebied te betrekken in de inventarisatie kan de potentiële functie van het plangebied binnen het netwerk worden beoordeeld.

Op basis van de inventarisatie en een analyse van de omgeving is beoordeeld of er een redelijke kans is op vleermuizen binnen het plangebied en op een effect van de voorgenomen sloop op deze dieren.

De omstandigheden tijdens de inventarisatie was gunstig. Bij de start van de inventarisatie op 17 juni was de temperatuur was later op de avond iets aan de lage kant, tijdens de inventarisatie (aan het begin van de avond) was de temperatuur ruim voldoende, en er was weinig tot geen wind. Op 12 juli was het droog ongeveer 12 °C en was er enige wind. De inventarisaties zijn telkens ruim een half uur voor zonsondergang gestart en beëindigd op het moment dat het te donker werd om uitvliegende dieren te zien.

	17-6	12-7	30-8	20-9
Temperatuur				
Minimum	7,1	12,0	15,7	13,4
Maximum	21,2	17,3	22,4	16,5
Windsnelheid	3	3	3	3
Neerslag	0,0	0,0	0,0	0,2

Tabel 1. Gegevens van het weer tijdens de inventarisatie (temperatuur te Wijk aan Zee, de overige te Schiphol). Bron KNMI.

In de nazomer bezetten verschillende vleermuizen een paarterritorium. Deze paarterritoria worden geïnventariseerd door te zoeken naar de roepende mannetjes. De mannetjes hebben in het paarseizoen een speciale lokroep waarmee vrouwtjes worden verleid tot paren. Deze social calls zijn soortspecifiek. Voor De Vlinder zijn de paarterritoria onderzocht op 30 augustus en 20 september 2013. De inventarisatie van de paarterritoria is minder afhankelijk van gunstige omstandigheden dan de inventarisatie van de kolonies. In de tabel staat het overzicht van de omstandigheden tijdens de inventarisatie.

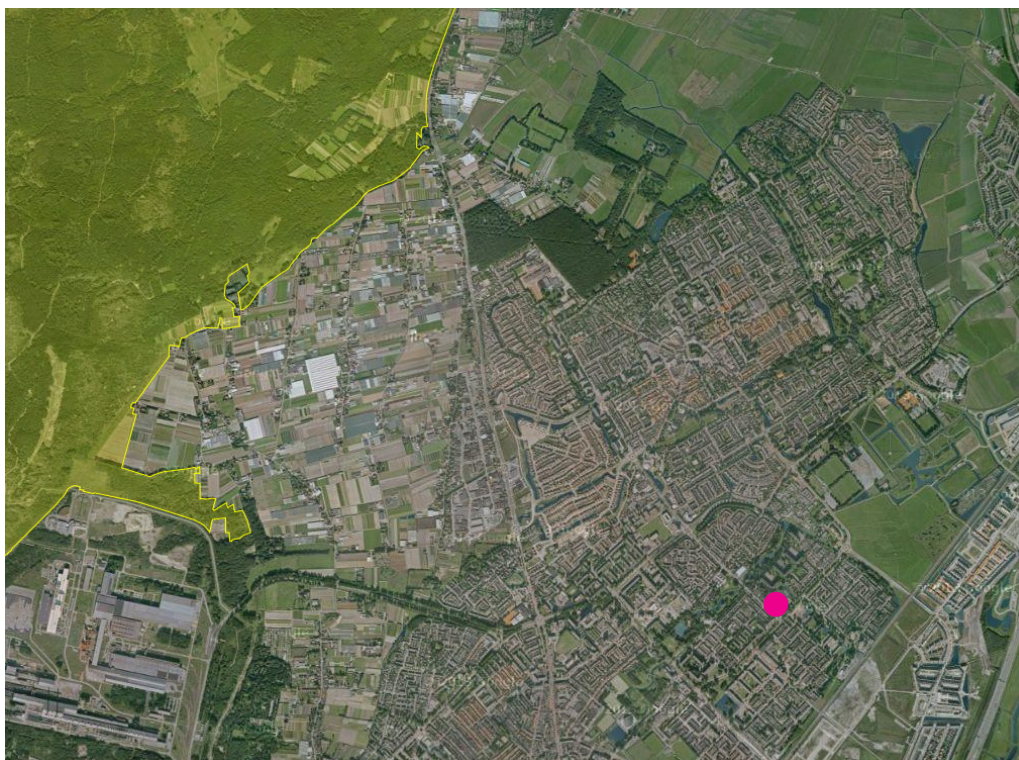
Voor de herkenning van de vleermuizen is gebruik gemaakt van een batdetector (Pettersson D240x). De batdetector vertaalt de onhoorbare (ultrasone) geluidspulsen die vleermuizen gebruiken tijdens het vliegen en het jagen op insecten naar voor de mens hoorbare geluiden. Met deze hoorbare geluiden is een geoefend oor in staat om een spectrum aan soorten te determineren. De geluiden van de vleermuizen worden opgenomen voor latere analyse. Het uitgevoerde onderzoek voldoet aan de eisen van een afdoende inventarisatie, en is in overeenstemming met de meest recente inventarisatieprotocol.

Beschrijving

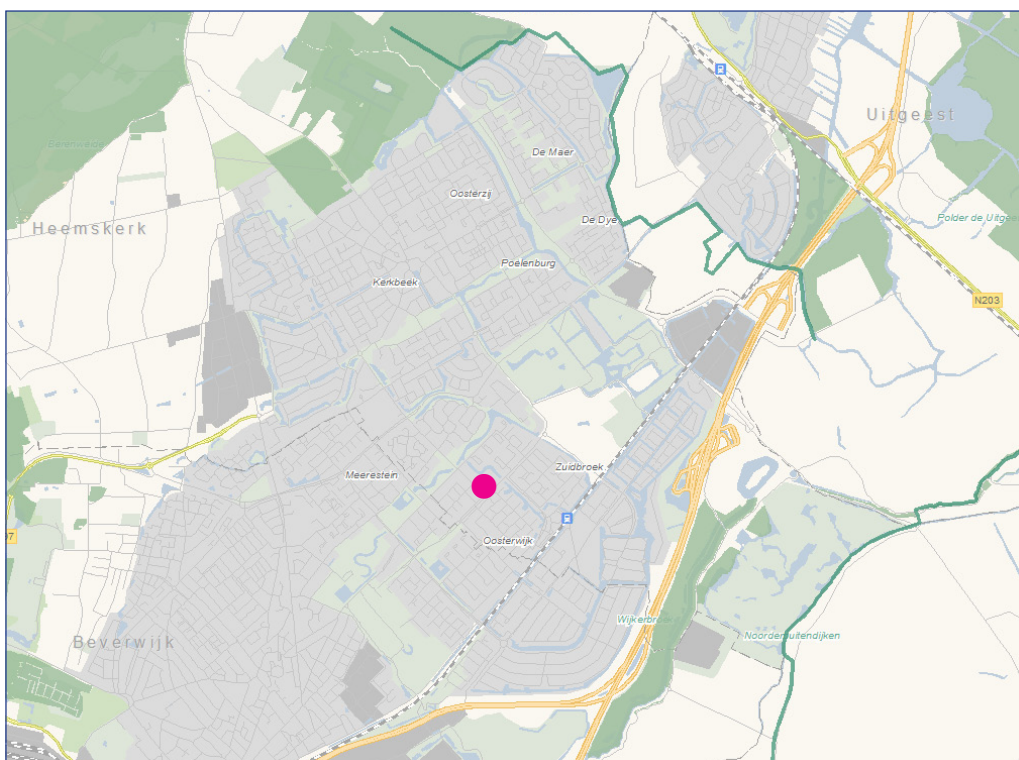
Het gebouw bestaat voornamelijk uit laagbouw en heeft centraal een opbouw. Voor de voormalige school ligt een betegelde speelplaats. Aan de zijde van de weg is een smal plantsoen met bomen aanwezig. Achter de school is een breder plantsoen met een watergang aanwezig. De school is verder omgeven met bebouwing. Er is geen of hooguit een zwakke ecologische relatie met het buitengebied. De Duitslandlaan en Beneluxlaan zijn breed en druk.

Beschermde natuurgebieden liggen allen buiten de bebouwde kom en op grote afstand van het plangebied. Ontwikkeling van woningen op de locatie heeft met zekerheid geen effect op deze natuurgebieden.

Ligging van het Natura 2000 gebied ten op zichte van het plangebied.

Ligging van de ecologische hoofdstructuur ten opzichte van het plangebied.

Waarnemingen

De voorjaarsinventarisaties zijn uitgevoerd op 17 juni 2013 en 12 juli 2013. De weersomstandigheden waren telkens geschikt om uitvliegende dieren te tellen. Tijdens de inventarisatie avonden was het droog met een minimumtemperatuur van resp. 7,1 en 12,0 graden Celsius. De windsnelheid was telkens 3 Bft.

■ **Eerste inventarisatieavond 17 juni 2013**

Op 17 juni 2013 is met behulp van een batdetector gezocht naar vleermuizen binnen het plangebied en de directe omgeving. Met een batdetector worden ultrasone geluiden van vleermuizen omgezet in een hoorbaar signaal. Op deze manier kunnen vleermuizen tot op soortniveau worden herleid. Vleermuizen vliegen gewoonlijk rond schemering uit om te jagen op insecten. De inventarisatie is ongeveer een half uur voor zonsondergang gestart.

Tijdens de inventarisatieavond is het plangebied lopend doorkruist. Hierbij is het voormalige schoolgebouw nauwlettend in de gaten gehouden om uitvliegende vleermuizen te kunnen opmerken. Enkele minuten na zonsondergang zijn de eerste gewone dwergvleermuizen (*Pipistrellus pipistrellus*) gehoord. De soort kwam uit zuidelijke en westelijke richting aangevlogen en zijn vervolgens gaan jagen op het braakliggend terrein aan de noordkant van het gebouw. In totaal zijn ruim 20 gewone dwergvleermuizen gehoord rond het gebouw. De dieren vlogen voornamelijk boven het braakliggend aan de noordkant van het gebouw en enkele gewone dwergvleermuizen waren aan het jagen rond de boomtoppen van de bomen die op het schoolplein staan aan de zuidkant van het gebouw. Later vertrokken de gewone dwergvleermuizen in noordelijke richting.

Gewone dwergvleermuis

Gewone dwergvleermuizen jagen in de beschutting van opgaande elementen in groene bebouwde omgevingen, langs kanalen, vaarten, in tuinen en parken met vijvers, in lanen, tussen boomkruinen, boven open plekken in bos, langs de bosrand (vooral oude voedselrijke loofbossen), straatlantaarns, in en langs lanen, bomenrijen, singels, houtwallen en holle wegen. Waterpartijen en beschutte oevers zijn favoriet als jachtgebied. Dwergvleermuizen vliegen vroeg in de avondschemering uit, waarbij de eerste ongeveer een kwartier na zonsondergang naar buiten komen.

De gewone dwergvleermuis is een soort die in gebouwen haar vaste verblijfplaats heeft. Na het uitvliegen jaagt de soort eerst korte tijd rond de verblijfplaats en verplaatst zich daarna naar de rest van de omgeving. De gewone dwergvleermuis is erg flexibel in het vinden van geschikte jachtplekken en heeft geen vast patroon. De gewone dwergvleermuis vliegt niet via vaste vlieg-

routes, maar vliegt al jagend op muggen naar verschillende geschikt jachtgebieden in de omgeving van de verblijfplaats.

Tijdens de inventarisatieavond zijn geen uitvliegende vleermuizen waargenomen. De waarnemingen van de gewone dwergvleermuis worden op de kaart 1a afgebeeld.

■ **Tweede inventarisatieavond 12 juli 2013**

Op 12 juli 2013 is wederom met behulp van een batdetector gezocht naar vleermuizen binnen het plangebied en de directe omgeving. De inventarisatie is ongeveer een half uur voor zonsondergang gestart. Het plangebied is lopend doorkruist, waarbij de voormalige boerderij nauwlettend in de gaten is gehouden om uitvliegende vleermuizen te kunnen opmerken. Ongeveer een kwartier na zonsondergang zijn de eerste gewone dwergvleermuizen gehoord. Zij kwamen vermoedelijk weer uit zuidelijke en westelijke richting. In totaal zijn er ongeveer 20 dieren geteld. De vleermuizen hebben een tijdje op insecten gejaagd boven de moestuin aan de oostzijde van het gebouw en aan de achterzijde van het gebouw aan de noordoostkant.

Tijdens de inventarisatieavond zijn geen uitvliegende vleermuizen waargenomen. De waarnemingen van de gewone dwergvleermuis wordt op kaart 1b afgebeeld.

Najaarsinventarisaties vleermuizen

De najaarsinventarisaties zijn uitgevoerd op 30 augustus 2013 en 20 september 2013. De weersomstandigheden tijdens de inventarisatieavonden was telkens geschikt om een paarterritoria te kunnen vaststellen. De minimumtemperatuur op de inventarisatieavonden was resp. 15,7 en 13,4 graden Celsius. De windsnelheid was telkens 3 Bft. De inventarisaties zijn voornamelijk gericht op het zoeken van paarterritoria.

■ **Eerste Inventarisatieavond 30 augustus 2013**

Op 30 augustus 2013 is gezocht naar roepende mannetjes binnen het plangebied en de directe omgeving. Vleermuizen maken de locatie van hun paarverblijf kenbaar door het uiten van een baltsroep.

Het onderzoek naar paarterritoria is ongeveer een half uur na zonsondergang gestart. Hierbij is het plangebied lopend doorkruist. Ongeveer een half uur na zonsondergang zijn enkele jagende gewone dwergvleermuizen gehoord aan de noordzijde van het gebouw en boven het braakliggend terrein aan de noordzijde, naast het gebouw. Een enkele keer is de baltsroep gehoord. Het mannetje vloog vanaf het noorden, over het gebouw heen naar het zuiden. De baltsroep is niet gehoord vanuit de gebouwen.

De waarnemingen van de gewone dwergvleermuis zijn op kaart 2a afgebeeld

■ ***Inventarisatieavond 20 september 2013***

Op 20 september 2013 is wederom binnen het plangebied en de directe omgeving gezocht naar paarterritoria van vleermuizen. Ongeveer een half uur na zonsondergang zijn twee jagende gewone dwergvleermuizen waargenomen boven de moestuin aan de oostzijde van het gebouw. Tijdens de inventarisatieavond zijn geen roepende mannetjes gehoord.

Analyse

Boven het braakliggende terrein naast het gebouw zijn tijdens de inventarisatie verschillende jagende gewone dwergvleermuizen gehoord en gezien. Het gaat in het voorjaar om ongeveer 20 dieren. Er zijn geen vaste verblijfplaatsen aangetroffen in het gebouw.

Tijdens de paartijd is eveneens geïnventariseerd. Ook nu zijn jagende dieren aangetroffen boven het braakliggende deel van het gebied. Er zijn geen roepende mannetjes gehoord. Er zijn met zekerheid geen paarterritoria aanwezig.

Uit de inventarisatie is gebleken dat er geen vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen het plangebied. Er zijn wel jagende dieren aangetroffen, maar het is geen essentieel jachtgebied – de gewone dwergvleermuis is namelijk flexibel in het vinden van geschikte jachtgebieden. Dat betekent dat de plannen geen significant effect hebben op de vleermuizen.

Conclusie en advies

Aan de Duitslandlaan 1 te Heemskerk is de voormalige basisschool 'De Vlinder' gevestigd. De gemeente wil de voormalige basisschool slopen om ruimte te maken voor nieuwe ontwikkelingen. Het gebouw is nu (tijdelijk) in gebruik door verschillende sportclubs en verenigingen. Voor het kunnen realiseren van de gewenste ontwikkelingen wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Onderdeel van die procedure is een onderzoek naar de effecten op beschermde planten en dieren. Het onderzoek is noodzakelijk in het kader van een ruimtelijke procedure voor wijzigingen van de huidige bestemming. In het kader van de Flora -en Faunawet moet geïnventariseerd worden of er sprake is van beschermde soorten die schade ondervinden van het voornemen.

Gebleken is dat er geen vaste verblijfplaatsen in het pand aanwezig zijn. Er is daardoor geen effect op de soorten. Er is geen ontheffing van de Flora en Faunawet nodig en er is geen verklaring van geen bedenkingen nodig. Er zijn geen belemmeringen vanuit beschermde natuurwaarden voor de ontwikkelingen.

Literatuur

- Anonymus (2011) Soortenstandaard, Gewone dwergvleermuis, *Pipistrellus pipistrellus*. Dienst Regelingen, Ministerie Economische Zaken.
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill (2010) Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion Natuur.
- Kapteyn, K. (1995) Vleermuizen in het landschap. Schuyt & co, Haarlem.
- Simon, M., S. Hüttenbügel & J. Smit-Viergutz (2004) Ökologie und Schutz von Fledermäusen in Dörfern und Städten. Bundesamt für Naturschutz, Bonn.
- www.waarneming.nl
- www.zoogdieratlas.nl